

tanácskozó termét már Moltke életnagyságú arcképe díszíti az augusztusi napok emlékére. Hátha még az a vágyuk is teljesedik a coblenzi diákoknak, hogy Moltke közbenjárására a hadügyminiszterium egy elfoglalt francia ágyut állíttat iskolájuk elé! A hadügymin. részletes utasítást adott ki a még nem sorköteles ifjak előkészítésére, a bajor közökt. min. pedig a háború eseményeinek és tanulságainak iskolai feldolgozására. Aránylag kevés iskolát foglaltak el háborús célokra. Tanárok, tanítók rendkívül nagy számmal vannak a harcban. A tanítás mindenütt háborítatlanul folyik, még az iparos továbbképzőkben is.

T. M.

A frankfurti egyetem — miként a debreczeni és a pozsonyi — a háború zajában kezdte meg munkáját. Jogi, orvosi, filozófiai, természettudományi s közgazdaság- és társadalomtudományi fakultása van. Megnyitása napján, 1914. okt. 25., a *Frankfurter Zeitung*-nak mindenik cikke az egyetemről szól. Julius Ziehen a frankfurti köznevelés és az egyetem vonatkozásait fejtegeti s kifejezi azt a reményt, hogy az új egyetem önálló tanszéket létesít a neveléstudománynak és a művelődési politikának. E tanszék talán sehol sem található olyan kedvező légkört, mint éppen Frankfurtban, ahol csaknem mindenféle iskola megvan, új iskolafajok állítására is állandó a készség és a tudományos alapú művelődési politika kifejlődését ilyen hagyományok is elősegítik. Ratke 1612-iki nagy tervéhez hasonlóan kidolgozása méltó volna az új egyetem pedagógusához és ma Ziehen szerint a siker feltételei is megvannak. A lap első cikke az új egyetemet úgy köszönti, mint az igazság, áldozatkészség és szabadság szellemének új melegágyát. S azt várja, hogy innen is erősödjék a német derékség, kötelességérzés és ezek forrása: az idealizmus, a munkáért való szent lelkesedés.

A reáliskola értéke. A Bayerische Zeitschrift für Realschulwesen 1914. ápr. száma 80 oldalas ünnepi kiadvány volt a német tanárok müncheni nagy gyűlése alkalmával. Számos, tekintélyes szakembertől, a gimnázium híveitől is, megkérdezték: mi a véleményök a reális irányú nevelésről. A mi reformtörekvéseink szempontjából is érdekes a legtöbb válasz, mert hiszen itt is fontos a kérdés vajjon a reáliskolában végzett tanulók valók-e a tudományegyetemre, helyes és kívánatos-e a reáliskolának a gimnáziummal azonos jogosítása, mi a jelentősége a reáliskolának a gyakorlati életre való előkészülésre nézve s miféle javításra van szükség ebben az iskolafajban. A 105 válasz sok eleven gondolatot tartalmaz; általában megerősíti azt a felfogást, hogy a műveltségnek nemcsak egy az útja; de mutatja azt is, hogy a vélemények korántsem egyezők a reáliskolák felől. Igen tanulságosak az egyetemre vonatkozó megjegyzések. Ezek

szerint kívánatos, hogy az egyetemek ne csupán a gimnáziumot végzőkre legyenek tekintettel. A válaszok között ott van, mint egyetlen magyaré, a Kemény Ferenc bő hozzászólása is.

A matematika-tanulás lélektanához nyújt önálló vizsgálatok alapján adatokat *Lázár Szilárd* (Archiv für Pädagogik, II. rész: *Die pädag. Forschung*, II. évf. 1—3. sz.) Azt vizsgálta, hogy a középisk. matematikai tananyagban előforduló képletek megtartására mily hatása van azok egymáshoz való hasonlóságának. Némely képletet ugyanis a tanulók könnyen elfelejtnek, másokkal felcserélnek (pl. a kamatszámítás képletei, trigonometriai képletek). A Ranschburg-féle mnemometerrel bpesti reálisk. V—VI. oszt. tanulókon végzett kísérleteiből ezeket állapította meg: A heterogen képletek tanulása alkalmával történő hibás feleletek főleg csak részleges reprodukciók voltak; a homogen, tehát egymáshoz hasonló képletek tanulása alkalmával keletkező hibás feleleteknek pedig legnagyobb részt egyes képletek felcserélése vagy összeolvadása volt az oka. A hasonló képleteket, ha nem voltak valami könnyen megjegyezhető sémába foglalhatók, nehezebben, többszöri ismétléssel tanulták meg, mint a heterogen képleteket. Hosszabb idő múlva történt újabb kikérdezés azt mutatta, hogy a heterogen képletek jobban megmaradtak. Ebből nem von még didaktikai következtetéseket, jóllehet megállapítja, hogy a Ranschburg-féle «homogengátlás törvénye» itt is érvényes. A hasonlóságból eredő, kísérlettel igazolt zavarok elkerülésére csak bővebb tapasztalatok alapján lehet megfelelő lépéseket tenni.

Az orosz nők tanulmányai. Bár Oroszországot nem tekintjük reformokra hajló országnak, az orosz nők mégis könnyebben elérhetnek oly pályákat is, melyek számukra a nyugati országokban még elérhetetlenek. Oroszországban 5000 nő tanul orvostudományt; igen sokan foglalkoznak felső kereskedelmi studiumokkal, sőt a mezőgazdasági tanfolyamokat is elvégzik. Az orosz nők nagy hajlamot tanusítanak a mérnöki pálya iránt. Szentpétervárott, Moszkvában, Odesszában a villamosság gyakorlati alkalmazásait tanítják a felsőbb leányiskolákban. (Revue Univ. 1914.) K. G.

VEGYES.

Széchenyi életrajza. Friedreich István (Görcsöni Dénes) fővárosi tanár hagyatékából megjelent *Gróf Széchenyi István élete* c. nagy mű I. kötete (1791—1840.) Bpest, 1915, Szent-István-Társulat, a 8° VIII + 440 l., 10 kor. Rövidesen készen lesz a II. kötet is. A Széchenyivel közvetlenül, munkái útján való foglalkozás a legerősebb ösztönzője volt mindenkinek, aki azt el nem mulasztotta: sok